

משרד החנוך והתכנות - המחלקה לתרבות תורנית

גליונות לעיון בפרשת הטבוע
בעריכת נחמה ליבוביץ טבת העשרים ושש

טופטיט (תשכ"ז) ה"ז י"ט

ולא תקח טוחד

א. רס"י ד"ה ולא תקח טוחד
אפילו לטפט צדק

הטוה לדבריו בטמות כ"ג ח'
ד"ה וטוחד לא תקח

אפילו לטפט אמת. וכל טכן כדי להטוה הדין, טהרי כדי להטוה הדין נאמר
כבר "לא תטה מטפט".

X x (1) הטבר מה ראה רט"י לטבות בלוטונו ולומר בפ' מטפטית "לטפט אמת"
ובפרשתנו "לטפט צדק"?

(2) לדברי רט"י הב"ל אומר בעל גור אריה:

"אפילו לטפט אמת" - דאי לטפוט טקר,
לא יתכן לומר אחריו "כי הטוחד יעורר" דהא הוא
מתכוון להטעות. אלא טהפסוק מכוון לומר: "אפילו
לשפט אמת" וקאמר רחמבא: לא יקח, ודאי אפטר טלא
יטה (=מטפט)
X הטבר, לפי דבריו, מה הטעם שאסור לקחת טוחד, גם אם
החלטתו בחוטה לטפוט אמת

ב. ולא תקח טוחד.

הטוה את טבי המקרים הבאים:

כתרבות ק"ח ע"ב:

ר' יטמעאל בר' יוסי הוה רגיל אריטיה, דזוה מיינוי ליה כל מעלי טבוא כנחא
דפירי (רט"י: סל פירות מפרדטו טל ר' יטמעאל). יומא חד אייתי ליה בחמטי
בטבת. אמר לי: "מאי טבא האידיבא?" - איל "דיבא אית לי, ואמיבא, אגב אורחא
אייתי ליה למר". לא קביל מיבי. אמר: "פטילבא לך לדיבא". אוטיב זוזא (זוג)
דרבנן וקדיבין ליה. בהדי דקאזיל ואתי אמר: "האי בעי טעין הכי ואי בעי
טעין הכי" (רט"י: ככל אטר הדיבא ובה לכו לזכותו מל ארתו אריס. ובאין
לו פותחי זכויות ואומר לכו: הלואי ויטעון כך וכך ויזכה בדין). אמר: תיפח
בפטס טל מקבלי טוחד. ומה אבי טלא בטלתי, נאם בטלוי מטלי בטלתי - כך, מקבלי
טוחד על אחת כמה וכמה

(התרבות העברי מתוך ספר האגדה לביאליק רבינצקי)

תבחומא יטו טופטיט (ז')

אמר ר' יטמעאל בן אליטע: בא וראה כמה קטה הטוחדן פעט אחת בא אדט אחד והביא
לי ראטיח חגז (=כי ר' יטמעאל בן אליטע כהן היה) והיה לו דין לפני הדיין.
ואבי הייתי עומד לצד אחד, ואמרתי (=בלבי) "אט יטעון לטבי הדיין כך וכך
יזכה בדין"; והייתי מצפה לזכותו; ואע"פ טלא בטון לי אלא מטלי, ולא טוחד היה,
ובתקרב לבי עמו, כל זמן טראיוני, ואע"פ טהלך לבית דין, הייתי טואל עליו
אט זכה אם לא. להווער כמה קטה הטוחד, טמעורר את העיביט. והרי דברים
קל וחומר: ומה אבי טהביא לי מטלי, ומטלי בטלוי, הייתי מצפה לזכותו,
הבוטל טוחד על אחת כמה וכמה.

- 1. כיצד מרויבים חז"ל כאן את המוטג "טוחד"?
- 2. מה ההבדל טבין טבי הספוריט ומה הלקח הנוסף טמלמדנו
הטבי בוטף על מה טמלמדנו הראטון?

ג. כי הסוחר יעורר עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים

ג. כי הסוחר יעורר עיני חכמים

כתובות ק"ה

אפילו חכם גדול וקבל טוהר, אינו נפטר מן העולט בלי סמיות הלב.

הגר"א: אדרת אליהו ד"ה ויסלף דברי צדיקים.

אמר "צדיקים" בל' רבים, וכן באמר (ישעיה ה' כ"ג) "מצדיקי רטע עקב טוהר וצדקת צדיקים יסירו ממנו", אמר "רטע" בל' יחיד ו"צדיקים" בל' רבים, ואמר "יסירו ממנו" ולא אמר "מהם". ובאורו: מצדיק רטע בעבור טלקה טוהר, אזי מסיר צדקתו אף שהוא צדיק גמור, כי הסוחר מסלף דעתו וסבור שאין בו (=ברטע שבתן את הטוהר) עול; ועוד גורם זה המטפט המעוקל, שכאשר יבואו עוד למטפט לפגיו, לא יוכל לטפט צדק בעבור מטפט הראשון המעוקל, שלא יסתור את הראשון. וזהו וצדקת צדיקים (=בעלי הדין הצדיקים בכל המטפטים הנאים) "יסירו" לעתיד גם במטפט הטבי והבאים, "ממנו" - מן הדיין.

ר' אליהו דסלר: מכתב מאליהו כרך א' (מהדורה ד') ע' 54:

כי אחר סבטה שכלו מן האמת פעם ראשונה ע"י הסוחר, טוב לבו הולך ומתעורר כל ימיו, כפי כבד אבד את "חוט האמת" שלו. וכיון שבקבעה בו הסברה העקומה הראשונה, מעתה הוא הולך ומעקם כל בנין השקפות ודעות כדי להתאימן עמה, וכך הוא מתעורר והולך, עד שמת בעורו.

מהי אותה "סמיות הלב" טבה בענו לוקח השוחד לדעת הגמרא על פי הגר"א ועל פי ר' אליהו דסלר?

מהו ההבדל בין טביהם?

ד. ויסלף דברי צדיקים:

ראב"ע: אמר הגאון כי "צדיקים" תאר ל"דברי", ולא יתכן זה, כי "דברי" סמור. וטעם "צדיקים" - בדין, לא צדיקים במצוות.

ראב"ע פירוש הקצר לשמות כ"ג ח' (הוצאת פלייטער) כאטר "עיבוי" סמור, כן "דברי"; והטעם כי השוחד יעשה בנפש הצדיק מה שירצה הנותן. וטעם "טרפט צדק" - לאמר הצדק: והשוחד יוציא מפיו טרוף.

בכור שור: כי הסוחר יעורר ויסלף דברי הדין.

טד"ל: יגרם לצדיקים טיהיו דבריהם מטולפים, כלומר טיעוותרו מטפט.

הרמב"ן (באור): בעלי הדינים טהצדק אדם.

1. מה קטי בפסוקנו טאותו רצו ליטב?
2. כמה דעות טובנות ביטוב קטי זה באמרו בחמטה הפרוטים?
3. X לטט מה מוסיף ראב"ע בסוף פרוטו הקצר את המלים: "וטעם טרפט צדק לאמר הצדק" - מה רצה ליטב בזה?
4. מי מכל המפרטים הג"ל מסכים עם פרוטו טל הגר"א טהובא בטאלה ג'?
5. X מה יט לטעון בגד פרוטו טל טד"ל מהי הולשתו?
6. הטה לחמטת הפרוטים דלעיל אט:

ר' נולף היינדבהייט "הבנת המקרא":

אילו כפירוט הראב"ע טהשוחד מקלקל ומטלף טעבת הטופטים או מטפטט טל הצדיקים, לא ימלט מהחלוקה (=בעל כרתבו לפבינו אחט מטוני האטטריות הבאות): אט טהדייבים מעורטים מטפטט מדעת או טלא מדעת, ראט הוט מדעת - הנה הט טטעיה ראבן לא ברטעיה עסקיבן כי אט בטועיה מטבת הטוחד; ראט טלא מדעת אבל מטכלות, כי טחו מראות עיניהם - הנה הוט בכלל "הטוחד יעורר טקחיהו"

(א) בגד איזה מטבי פרוטי הראב"ע הוט פובה, בגד הארוך או בגד הקצר?

(ב) האט מסכים הוט עם הגר"א או עם אחד מחמטת הפרוטים טהובאור בטאלתבו?

7. מהי הטעבה הדיקדוקית טיש לטעון בגד פרוטו הראשון טל הראב"ע?